

K 46107208 : สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ

คำสำคัญ : ปรากฏ์แขกเมืองลพบุรี

ลักษณะพิเศษ ขุนทรง : ปรากฏ์แขกเมืองลพบุรีกับประเด็นศึกษาใหม่ (PRANG KHAEK OF LOP BURI WITH A NEW IDENTICAL VIEW) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ : ศ.ดร. สันติ เล็กสุขุม. 224 หน้า. ISBN 974-464-252-1

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบศิลปะและกำหนดอายุสมัยปราสาทอิฐ ทั้ง 3 องค์ของโบราณสถานปรากฏ์แขกเมืองลพบุรี ทั้งนี้ได้ทำการตรวจสอบข้อเสนอของ นักวิชาการในอดีต พร้อมทั้งเสนอแนะประเด็นใหม่ โดยเฉพาะได้ดำเนินการขุดตรวจทางโบราณคดี เพื่อตรวจสอบข้อสันนิษฐานที่ได้จากการวิเคราะห์รูปแบบศิลปะด้วย

ผลสรุปของการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1.ปราสาทองค์กลางอาจสร้างขึ้นในช่วงพุทธศตวรรษที่ 15 เพราะมีลักษณะดั้งเดิมหลาย ประการที่สามารถเทียบได้กับสถาปัตยกรรมขอมที่มีอายุอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษนั้น ส่วนปราสาท องค์ใต้ก็มีลักษณะดั้งเดิมบางอย่างเหมือนกับปราสาทองค์กลาง จึงควรสร้างขึ้นพร้อมกัน แต่ปราสาทองค์เหนือตามที่เห็นในปัจจุบันควรเป็นงานที่สร้างขึ้นใหม่ทั้งหมดในสมัยอยุธยา ตอนปลาย

2.การขุดตรวจทางโบราณคดีทำให้ได้พบข้อมูลใหม่คือ ได้ระดับพื้นผิวดินในปัจจุบัน ยังมีฐานไฟที่รองรับปราสาทอิฐทั้ง 3 องค์อยู่ ดังนั้นปราสาททั้ง 3 องค์จึงสร้างขึ้นพร้อมกันบน ฐานไฟที่นั่น ซึ่งอาจเป็นในช่วงพุทธศตวรรษที่ 15 โดยที่ปราสาทองค์เหนือต้องเคยมีปราสาทหลัง เดิมอยู่ก่อน แล้วอาจพังทลายลงไปในคราวใดคราวหนึ่งหรืออยู่ในสภาพชำรุดอย่างมาก จนกระทั่ง ในสมัยอยุธยาตอนปลายจึงได้มีการก่อสร้างปราสาทหลังใหม่ขึ้นบนตำแหน่งของปราสาทองค์เดิม

3.ศาสนสถานปรากฏ์แขกมีการก่อสร้างใน 2 ช่วงสมัยสำคัญ คือ 1) สมัยที่มีการก่อสร้าง ปราสาท ซึ่งอาจมีอายุอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 15 และ 2) การบูรณะปฏิสังขรณ์ครั้งใหญ่ในสมัย อยุธยาตอนปลาย ภายใต้รัชกาลของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (ครองราชย์ พ.ศ.2199-2231) ก่อนที่จะมีการบูรณะอีกหลายต่อหลายครั้งโดยกรมศิลปากรเมื่อไม่นานมานี้

K 46107208 : MAJOR : ART HISTORY

KEY WORD : PRANG KHAEK OF LOP BURI

SARITPONG KHUNSONG : PRANG KHAEK OF LOP BURI WITH A NEW IDENTICAL VIEW. THESIS ADVISOR : PROF. SANTI LEKSUKHUM, Ph.D. 224 pp. ISBN 974-464-252-1

The objectives of this research are to study the style and dating of three brick buildings that should be called "Prasat" of Prang Khaek, an ancient sanctuary of Lop Buri. This study also aimed to review the hypotheses proposed by many scholars and related to this important monument. At the same time, through the art historical analysis and the employment of the archaeological methods, the researcher presents some new ideas as well.

The results of this research are as follows.

1. The central Prasat should have been built in about the 10th century A.D., because its architectural style can be compared with the 10th century Khmer architectures. The south Prasat has some similar styles with the central one ; therefore, it should have been constructed at the same time as the central one. However, the north Prasat, as can be seen today, must have been rebuilt in the late Ayuthaya period.

2. The archaeological testing excavation has shown a new evidence. It is the pedestal supporting these three Prasat which is called "Than Paitee". Thus, these three brick buildings should have been built in the same time, probably in the 10th century. As for the northern Prasat, its form should have been similar with the southern one. However, it was probably in a dilapidated condition and later reconstructed in the late Ayuthaya period.

3. From all of the evidence found in the sanctuary, the construction of the buildings in the temple occurred in two distinctive periods. The first one is the 10th century A.D. and the second one is the late Ayuthaya period in the reign of King Narai (1656-1688 A.D.). After these two periods, this monument was restored by Fine Art Department.